

Společný metodický pokyn Ministerstva životního prostředí a Státního
pozemkového úřadu č.j. MZP/2021/610/2560 ze dne 1. 7. 2021 a č.j. SPU
242254/2021 ze dne 1. 7. 2021

Ministerstvo životního prostředí a Státní pozemkový úřad vydávají ve vzájemné dohodě
tento metodický pokyn pro spolupráci orgánů ochrany zemědělského půdního fondu
a poboček Státního pozemkového úřadu při řízení o pozemkových úpravách (dále jen
„pokyn“):

Čl. 1

Úvodní ustanovení

Tento pokyn blíže specifikuje úkony orgánů ochrany zemědělského půdního fondu (dále jen „ZPF“) a poboček Státního pozemkového úřadu (dále jen „pozemkový úřad“) v procesu pozemkových úprav za účelem zakotvení jejich nejvhodnějšího postupu, předcházení problémů a za účelem sjednocení praxe tak, aby byly zajištěny požadavky na ochranu ZPF podle zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně ZPF“) a současně bylo možné dodržet postup podle zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pozemkových úpravách“).

Čl. 2

**Spolupráce orgánů ochrany zemědělského půdního fondu a pozemkových úřadů při
pozemkových úpravách**

2.1 Fáze po zahájení řízení

2.1.1 Pozemkový úřad podle ustanovení § 6 odst. 6 zákona o pozemkových úpravách vyrozumí příslušné orgány ochrany ZPF (úřady obcí s rozšířenou působností – viz § 15 písm. n) zákona o ochraně ZPF) o zahájení řízení o pozemkových úpravách. K tomu pozemkový úřad orgánu ochrany ZPF poskytne zakres předpokládaného obvodu pozemkových úprav. V případě potřeby si orgán ochrany ZPF od pozemkového úřadu vyžádá písemně další dokumentaci jakožto podklad svého vyjádření. Dodatečně vyžádaná dokumentace však nemůže navyšovat náklady na pozemkové úpravy.

Řeší-li pozemkové úpravy pozemky ve správním obvodu více orgánů ochrany ZPF, vyrozumí pozemkový úřad o zahájení řízení o pozemkových úpravách všechny orgány ochrany ZPF, do jejichž správních obvodů navržený obvod pozemkových úprav zasahuje.

2.1.2 Orgán ochrany ZPF v zákonem stanovené lhůtě 30 dnů od doručení vyrozumění písemně stanoví podmínky pro zajištění ochrany ZPF. Podmínky budou stanoveny v souladu s ustanovením § 4 a § 8 zákona o ochraně ZPF. Podmínky pro zajištění ochrany ZPF se stanovují k existujícímu stavu v terénu, a to zejména ve vazbě na

- a) organizaci ZPF,
- b) hydrologické a odtokové poměry v území a
- c) síť zemědělských účelových komunikací.

Podmínky pro zajištění ochrany ZPF budou vyjadřovat nejen obecné zásady ochrany zemědělské půdy, ale budou také specifikovat požadavky na ochranu půdy podle charakteru přírodních podmínek a degradačních procesů působících na půdy v řešeném katastrálním území. Informace o degradačních procesech mohou orgány ochrany zemědělského půdního fondu čerpat mimo jiné z Monitoringu eroze zemědělské půdy (<https://me.vumop.cz/>).

2.1.3 Orgán ochrany ZPF ve fázi po zahájení řízení pozemkových úprav zjistí, zda se v předmětném území nenachází plochy zemědělské půdy dočasně odňaté ze ZPF nebo trvale odňaté s povinností rekultivace, kde odnětí trvá, resp. rekultivace nebyla dokončena.

U těchto pozemků prověří, zda obsah pozemkových úprav není v rozporu s plánem rekultivace schváleným příslušným orgánem ochrany ZPF, a tím s rozhodnutími, jejichž podkladem byl souhlas s odnětím zemědělské půdy ze ZPF, jímž byl schválen plán rekultivace.

Může se jednat i o pozemky, které byly podle dřívější právní úpravy (zákon č. 53/1966 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu) odňaty mezi roky 1979 až 1992 trvale na dobu delší než 12 let, avšak s povinností rekultivace, tj. mají i v budoucnu být ZPF. V katastru nemovitostí byl u takto odňatých pozemků změněn druh pozemku na „ostatní plocha“, nicméně se jedná o „dočasně“ odňaté pozemky ze ZPF. Orgány ochrany zemědělského půdního fondu proto vychází při posuzování předmětného území z platných rozhodnutí, která se váží k příslušným pozemkům, a nikoli pouze ze stavu evidovaného v katastru nemovitostí. Při zjišťování těchto „dočasně“ odňatých pozemků může orgánům ochrany ZPF napomoci informace o předepsané platbě odvodů za odnětí zemědělské půdy ze ZPF, která může být zjištěna dotazem na příslušný celní úřad. U příslušného katastrálního úřadu je možné zjistit, zda se u předmětného pozemku jedná o pozemky náležející do zemědělského půdního fondu trvale odňaté nad 12 let s dočasným odvodem podle rozhodnutí ve smyslu dřívější právní úpravy, tj. podle § 13a s § 14 zákona č. 53/1966 Sb., ve znění zákona č. 75/1976 Sb.; tato rozhodnutí jsou uložena v archivu u příslušného katastrálního úřadu.

Pokud orgán ochrany ZPF shledá u výše uvedených pozemků, že obsah pozemkových úprav je v rozporu s podmínkami vydaných rozhodnutí a stanovisek vydaných podle zákona o ochraně ZPF, včetně schváleného plánu rekultivace, bude v rámci podmínek k ochraně zemědělského půdního fondu podle § 6 odst. 6 zákona o pozemkových úpravách ve svém stanovisku požadovat úpravu shodnou s plánem rekultivace.

2.1.4 Pozemkový úřad podle § 11 odst. 1 vyhlášky č. 13/2014 Sb., o postupu při provádění pozemkových úprav a náležitostech návrhu pozemkových úprav, na základě zjištěného nesouladu mezi skutečností v terénu a stavem evidovaným v katastru nemovitostí svolá před vypracováním soupisu nároků jednání, ke kterému přizve zástupce orgánu ochrany zemědělského půdního fondu, orgánu ochrany přírody, státní správy lesů a případně dalších dotčených orgánů. Na tomto jednání se posoudí možnost změny druhů pozemků, přičemž

orgán ochrany zemědělského půdního fondu postupuje v souladu s čl. 3 tohoto metodického pokynu. Vyjádření dotčených orgánů ke změnám druhů pozemků se zaznamená do protokolu, popřípadě se k němu toto vyjádření přiloží. Do soupisu nároků se uvádí skutečnosti podle výsledků tohoto jednání.

2.1.5 Pozemkový úřad v souladu s § 9 odst. 24 zákona o pozemkových úpravách v průběhu řízení nejméně jednou za 12 měsíců svolá kontrolní den, na který přizve zástupce obce, sboru a dotčených správních úřadů, je-li jejich účast potřebná. O konání kontrolního dne pozemkový úřad sepíše zápis. Účastní-li se orgán ochrany ZPF kontrolního dne, uplatní své vyjádření do zápisu k projednávanému stavu v určité fázi (např. k výsledku kontroly akceptace podmínek pro ochranu ZPF uplatněných podle § 6 odst. 6 zákona o pozemkových úpravách). Pokud si to orgán ochrany ZPF vyžádá na jednání, tak bude pozemkový úřad na vyjádření orgánu reagovat písemně.

2.2 Fáze návrhu společných zařízení

2.2.1 Pozemkový úřad podle § 9 odst. 10 zákona o pozemkových úpravách předloží orgánu ochrany zemědělského půdního fondu zpracovaný plán společných zařízení a vyzve k uplatnění stanoviska ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení výzvy, k později uplatněným stanoviskům pozemkový úřad ze zákona nepřihlíží.

2.2.2 Orgán ochrany ZPF posoudí, zda předložený návrh společných zařízení respektuje podmínky pro ochranu ZPF stanovené orgánem ochrany dané podle § 6 odst. 6 zákona o pozemkových úpravách a dále posuzuje návrh společných zařízení v podrobnostech, které nebyly známy ve fázi stanovení podmínek pro ochranu ZPF. Rámec podmínek stanovených podle § 6 odst. 6 zákona o pozemkových úpravách nesmí být překračován.

Orgán ochrany ZPF se zaměří především na posouzení

- a) nezbytnosti změny druhu pozemku na druh pozemku nenáležící do ZPF pro realizaci **společných zařízení,**
- b) **změn druhů pozemků** na druh pozemku nenáležící do ZPF, **jichž se netýkají navrhovaná společná zařízení,** jsou-li v návrhu obsaženy (viz § 15 odst. 1 vyhlášky č. 13/2014 Sb., o postupu při provádění pozemkových úprav a náležitostech návrhu pozemkových úprav),
- c) částí návrhu společných zařízení týkající se protierozních a protipovodňových opatření a opatření pro zpomalení povrchového odtoku a opatření sloužící ke zpřístupnění pozemků,

příčemž aplikuje ustanovení § 4 zákona o ochraně ZPF.

Změny uvedené pod písmenem b) orgán ochrany ZPF posuzuje vždy ve vazbě na pozemkové úpravy; zda je dána nutnost změny v přímé souvislosti s pozemkovými úpravami, a to zejména pro zabránění obcházení zákona – konkrétně vyhnutí se povinnosti

- mít souhlas k odnětí zemědělské půdy ze ZPF a
- platby odvodů.

K obcházení zákona by mohlo docházet i způsobem realizace pozemkových úprav. Příkladem je „skrytá“ těžba šterkopísku, kdy je pro tuto nezemědělskou činnost nutné dočasné odnětí zemědělské půdy ze ZPF s povinností následné rekultivace s platbou odvodů. Proto orgán

ochrany ZPF hodnotí návrh společných zařízení i z tohoto hlediska. Orgán ochrany ZPF přitom vychází z technické zprávy a má-li důvodné obavy z obcházení zákona o ochraně ZPF, vyžádá si od pozemkového úřadu technické řešení v nezbytném rozsahu pro vyloučení uvedených obav.

Při posuzování částí návrhu společných zařízení týkajících se protierozních a protipovodňových opatření a opatření pro zpomalení povrchového odtoku orgán ochrany vychází z ustanovení § 3 odst. 1 písm. b) a d) zákona o ochraně ZPF (zákaz způsobovat ohrožení zemědělské půdy erozí, zákaz poškozovat fyzikální, chemické nebo biologické vlastnosti zemědělské půdy jejím zhutňováním, zamokřováním, vysoušením, překrýváním nebo narušováním erozí).

2.2.3 Pozemkový úřad projedná návrh společných zařízení na kontrolním dni. Při tomto kontrolním dni orgán ochrany ZPF zkontroluje, zda je předložený návrh společných zařízení zpracovaný v souladu s podmínkami, které orgán stanovil podle § 6 odst. 6 zákona o pozemkových úpravách.

2.2.4 Shledá-li, že plán společných zařízení není v rozporu se zákonem o ochraně ZPF či podmínkami, které v procesu pozemkových úprav vznesl, pak souhlasné stanovisko udělí. V případě společných zařízení, která vyžadují změnu druhu pozemku na druh pozemku nenáležící do ZPF a při jejichž realizaci by byly fyzicky negativně ovlivněny kulturní vrstvy půdy (např. terénní úpravy nebo stavba), orgán ochrany ZPF ve svém souhlasném stanovisku uvede konkrétní podmínky pro ochranu ZPF, jako je zajištění oddělené skrývky kulturní vrstvy půdy a hlouběji uložených zúrodnění schopných zemin na celé dotčené ploše a jejich odvoz a rozprostření na plochy jím určené, a to na náklady toho, kdo bude společná zařízení realizovat.

Shledá-li orgán ochrany ZPF na základě výše uvedeného posouzení, že plán společných zařízení je v rozporu se zásadami ochrany ZPF, souhlasné stanovisko neudělí. V takovém případě pozemkový úřad plán společných zařízení přepracuje na základě připomínek a předloží jej k novému posouzení orgánu ochrany ZPF.

Čl. 3

Změny druhů pozemků na druh pozemku nenáležící do ZPF, jichž se netýkají navrhovaná společná zařízení

3.1 Podle § 11 odst. 1 vyhlášky č. 13/2014 Sb., o postupu při provádění pozemkových úprav a náležitostech návrhu pozemkových úprav, se posoudí možnosti změny druhu pozemku v případech zjištěného nesouladu mezi skutečností v terénu a stavem evidovaným v katastru nemovitostí – viz bod 2.1.4.

Tyto změny jsou dvojího charakteru:

3.1.1 Změna druhu pozemku jakožto přirozená změna druhu pozemku vzniklá v důsledku drobných pozvolných dlouhodobých posunů hranic pozemků

Tyto případy jsou řešeny speciálně v § 19 zákona o ochraně ZPF a v důsledku tohoto ustanovení, i kdyby se jednalo o změnu druhu pozemku na druh pozemku nenáležící do zemědělského půdního fondu, odnětí zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu podle § 9 zákona o ochraně ZPF není třeba. K takové změně orgán ochrany ZPF sdělí, že se jedná o případ uvedený v § 19 zákona o ochraně ZPF.

3.1.2 Změna druhu pozemku v ostatních případech (např. fakticky vzniklá v důsledku neudržování pozemků)

3.2 Při posuzování možnosti změny druhu pozemku v případech dle bodu 3.1.2 se orgán ochrany ZPF řídí zásadami ochrany ZPF uvedenými v ustanovení § 3 a § 4 zákona o ochraně ZPF a dále zásadou, že:

- Neudržování pozemku, který je součástí ZPF, ani jeho užívání v rozporu s charakteristikou druhu pozemku (§ 3 odst. 4 zákona o ochraně ZPF) není a priori důvodem pro změnu druhu pozemku.
- Odnětí zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu podle § 9 zákona o ochraně ZPF v procesu pozemkových úprav **není možné**. Pokud by orgán ochrany zemědělského půdního fondu dospěl při respektování zásad plošné ochrany ZPF k názoru, že by mohlo dojít ke změně druhu pozemku na druh pozemku nenáležícího do ZPF, je nutné změny řešit mimo režim pozemkových úprav. Proto je třeba, aby orgán ochrany ZPF tyto pozemky identifikoval v počáteční fázi pozemkových úprav (§ 6 odst. 6 zákona o pozemkových úpravách, § 11 odst. 1 vyhlášky č. 13/2014 Sb., o postupu při provádění pozemkových úprav a náležitostech návrhu pozemkových úprav).
- Tyto případy je nutno řešit samostatně řízením o odnětí zemědělské půdy ze ZPF dle § 9 zákona o ochraně ZPF, případně rozhodováním v pochybnostech dle § 1 odst. 4 zákona o ochraně ZPF, pokud se nejedná o případy uvedené v bodě 2.1.3. Dojde-li k dořešení daného problému v průběhu pozemkových úprav, nejpozději však do doby zpracování návrhu nového uspořádání pozemků, je možné pozemek, který byl z uvedeného důvodu veden v obvodu pozemkových úprav jako neřešený, dodatečně začlenit mezi pozemky řešené.

Čl. 4

Závěrečná ustanovení

Tento pokyn nabývá účinnosti dnem 1. 9. 2021